

תחקיר סיכום המלחמה - מרמת מ"מ ומעלה - שדה תימן 4.3.74

פרק ו' - קרב השב"ש - 14.10.73

מח"ט

ב-14.10 זה פעם ראשונה שהמצרים הפעילו כוחות שריון גדולים כמעט לאורך כל הגזרה במטרה לפרוץ פנימה. יש כמובן כרגע חילוקי דעות עד איפה רצו להגיע. ההנחה היא לפי הידיעות שיש בידינו שהיעד הסופי בשלב הראשון של המלחמה שלהם היה ציר הרוחב. ב-14.10 בבוקר אני לא זוכר אם היו לנו ידיעות.

קמ"ן החטיבה

למעשה עד ה-13.10 לא עבדתי כפי שחונכתי בתור קמ"ן, הווה אומר צמוד למח"ט, מסיבה פשוטה ביותר, היה לי זחל"מ. כבר באיזור "ספונטאני" ביום הראשון כשירדנו מהציר ראינו שלרדוף אחרי המח"ט עם זחל"מ זה לא בא בחשבון. כשאתה נכנס לאיזור של ארטילריה לזוז שם ימינה ושמאלה זה פגיעה ברורה מארטילריה. ב-13.10 קיבלתי נגמ"ש ומאז למעשה יכולתי להתחיל לתפקד יותר טוב כאשר עיקר מה שעשיתי היה להיות למעשה במפקדה העיקרית על ציר "טליסמן" ולהעביר את המידע שקיבלנו מהאוגדה לחטיבה ברשת מבצעים חטיבתית, או לכל גדוד. בימים הראשונים ידענו מעט מאוד כאשר המידע היה בדר"כ שבאיזור מסוים הונחו עוד גשרים או פחות גשרים, מידע שאין לו משמעות ישירה לגדודי החטיבה. מגיחות הסיור ידעו שפה ישנם X מעברים, באיזור פירדן כך וכך גשרים. חלק הושמד חלק לא. זה למעשה היה מירב המידע שעבר בימים הראשונים, מעט מאוד מידע מנושא תעבורת קשר שלהם עבר. נושא ההאזנה שלנו עליהם במלחמה הזאת היה טוב מבחינתנו אבל היה עוד יותר טוב מבחינתם משום שהם לא דיברו הרבה, כך שלמעשה בימים הראשונים אני חושב שהיה מעט מאוד חומר שהיה ממש יכול להביא תועלת גדולה לחטיבה. בקרבות של ה-14.10 אנחנו כבר ידענו שפה עברו יחידות שלא שייכות לדיביזיות החי"ר, וזה מתעבורת הקשר, וכמה שאני הבנתי זה ידענו כתוצאה ממערכת ההאזנה האוגדתית. יחידת ההאזנה האוגדתית עבדה טוב מאוד והחל מאותו יום למעשה כל המהלכים של יחידות השריון שהיו מדיביזיה 21 שהתחילו לעבור בעיקר באיזור הפירדאנים, ופחות מזה באיזור הדרומי, התחלנו לקבל ידיעות, כאשר למעשה אני חושב שבגזרת החטיבה לא היתה תנועה. לא קרה מקרה שהופתענו מבחינה זו שלא ידענו שבגזרה זו צריכים להיות טנקים. היתה ישיבה טובה של חולית ההאזנה הזו על הטנקים ולמעשה מה שהלך על ציר "פוטון" ומה שנע באזור "טליסמן", כל המרחב הזה היה מכוסה טוב מבחינת המידע המודיעיני. לא ידעו איזה גדוד שייך לאיזו חטיבה אבל בהחלט ידעו שגדוד טנקים מצרי מתכוון לעשות תנועה כזאת או אחרת. שיטת העברת המידע הייתה גם כן לא כפי שעד

עכשיו, זאת אומרת לא ביני לבין הקמ"נים הגדודיים וזה מהסיבה הפשוטה ביותר, שהמערכת הייתה כזו שהם לא יכלו לענות על הצורך במהירות של העברת הידיעה למג"ד, ולמעשה הייתי מוסר את זה או ברשת חטיבתית או ברשת מבצעים גדודית. בסה"כ ידענו שכאן מתחיל להתארגן מאמץ על חטיבתי של טנקים, כאשר כח אחד הלך בגזרה הזאת וכוח אחד הלך מדרומה. ידעו שהולכת להיות התקפת שריון, ידעו שהם חצו והם מתארגנים. איפה בשלב ראשון לא ידעו. יותר מאוחר התחילו להגיע ידיעות על נושא של זיקוקים כי הם התחילו לאתר את עצמם בשטח ע"י זיקוקים ירוקים וזה אחר כך הלך לאורך כל הקו, במשך היום ידענו לפחות ברמה של גדודים על התנועות שלהם. הווה אומר סדר גודל של בערך גדוד הלך מכאן באיזור ציר "טליסמן" וגדוד היה צריך לעלות מאיזור "פוטון". לזה היו התראות והייתה לזה אחר כך הוכחה בשטח.

מח"ט

הייתה לנו אינפורמציה שדיביזיה 21 צלחה את התעלה. בעקבות זה גברה הכוונות בכל גזרת האוגדה והיה חשש שתהיה איזושהי פריצה. אני כרגע לא זוכר אם היו לי ידיעות ברורות שלקראת ה-14.10 בבוקר הולכת להיות התקפת שריון. ידענו בפירוש שעלולה להיות התקפת שריון בכל רחב הגזרה. היו גם התראות על כך ולא רק באוגדה שלנו אלא במקביל, כשדיביזיה 21 התחילה לעבור באזור שלנו, היחידות של דיביזיה 4 התחילו לעבור בגזרה הדרומית והיו תנועות בכל השטח. אני חושב שהיו גם בגזרה הצפונית איזה תנועות של שריון. בסופו של דבר לאורך כל הקו הייתה פריצת שריון. דיביזיה 21 בגזרה שלנו, דיביזיה 4 בגזרה הדרומית ועוד חטיבת שריון בגזרת קנטרה. ב-14.10 עם שחר החטיבה הייתה פרוסה בצורה הבאה: גדוד 264 החזיק באזור "ציונה" ו"חגית", פלוגת טנקים באיזור "חגית", פלוגת טנקים באיזור "ציונה" ופלוגה אחת מאחורנית. גדוד 257 היה קרוב ממש אחרי "ציונה" בין 34 ו-37. גדוד 599 קצת מאחור באזור "טליסמן 37". 11 טנקים היו ב-14.10 ברפידים לצורך גרירת הדוברות. בשעות הבוקר עמדנו ליד גיורא. התחילה פתאום לרדת ארטילריה רצינית מאוד על העמדות של גיורא, מיסך את הכל, לא ראו שום דבר, כאשר זה היה עניין של כ-חצי שעה. וטנקים זזו קצת קדימה ואחורה, כאשר גיורא לא נתן להם לרדת מהעמדות. כשהתפזר האבק ראינו ממש טנקים מצריים על העמדות של גיורא. הטנק הראשון היה טנק שעמד בין שני טנקים של גיורא. אנחנו עמדנו כ-50 מ' אחורנית. דפקנו אותו, ובאותו רגע הטנקים של גיורא התחילו לראות מה שקורה בשטח והתחילו לדפוק את האויב הקרוב. לשמעון שהיה קצת מאחורנית על ציר "טליסמן" נתתי הוראה לרוץ קדימה להיערך לאורך ציר "טליסמן", בצורה כזאת להתפרס מהכביש שמוליך ל"חגית" עד איזור "סגול 205" ולדפוק את המצרים מהאגף שלהם. באותו שלב גם הפלוגה של יוסי הצטרפה ותפסה עמדות באזור "חגית" ובאזור "ציונה" מצפון לציר "טליסמן", ושמעון תפס עם כל

הגדוד שלו עמדות לאורך הכביש. מבחינת אויב המצרים תקפו עם דיביזית השריון שלהם בשני מאמצים. חטיבת טנקים אחת תקפה אותנו כאשר עברה דרך "חמוטל" ובפרצה שבין "חמוטל" ל"מכשיר". חטיבת טנקים נוספת עלתה לכיוון 600 ו-14 שהיו מדרום לנו. מבחינת התמונה של הטנקים בשטח: הטנקים היו פרוסים כפי שאני ראיתי אותם מ"ציונה" עד "חמוטל" ובערך כ- 600-700 מ' מכביש "טליסמן" ודרומה. זה היה מין בלוק כזה של 3X3 ק"מ. כאשר הם פיתחו התקפות של גדוד גדוד וגדוד. גדוד קדמי, גדוד מרכזי וגדוד אחורי. כך אני התרשמתי, כיוון ההתקפה שלהם לא היה על כיוון הכביש אלא בצורה כזאת, באלכסון. יותר מאוחר מצאנו גם מפה שלהם מסומנת ועל המפה היה סימון של ציר ההתקפה של החטיבה והם פעלו בדיוק לפי המפה. אז נוצר מצב שגדוד 264 דופק את המצרים בחזית וגדוד 257 באזור "ציונה", הוא יצר פשוט מארב מצפון ל"טליסמן". את כל מי שגיורא לא ראה, ראה שמעון. בשלב ראשון הייתי יחד עם גיורא. לאחר מכן כששמעון הגיע רצתי יחד איתו למקום הזה ופה אמרתי לגיורא שיש לו לפני העמדות כ- 200 מ' הרבה טנקים מסתובבים. הוא לא ראה אותם מכיוון שזה היה בדיוק מדרון יורד. את הטנקים האלה אנחנו דפקנו מפה יחד עם שמעון. פני השטח במקום ההוא הם לא פלטה אלא גבעות. מי שעמד באזור "ציונה" ראה את החלק הקדמי של הגבעות (כל מי שעלה למעלה) והגדוד של שמעון ראה את הגיאות. ולכן הקרב התנהל פה די הרבה זמן מכיוון שכל פעם היה מתגלה טנק יורד. בינתיים גדוד 599 נשאר מאחורנית מכמה סיבות: א. הערכתי שיכולים להיות פה כוחות נוספים שיפרצו או מצפון דרך "חלוץ" או יעברו מדרום ל-600, והגדוד היה צריך לשמש כעתודה לכל מיני אפשרויות גישה לכוחות נוספים. ב. כנח חדש לריענון ברגע שתיגמר תחמושת או יהיו מגבלות נוספות של טנקים. זה לקח די הרבה זמן. במשך הזמן התחילו בעיות תחמושת אז הגדודים קיבלו אישור לדלג טנקים לאחור למילוי מחדש. דילגו אחורה ולקראת 1500 כשכבר נעשה פה שקט ורוב הטנקים המצריים הושמדו. ההערכה שלי שהיו שם בין 50-60 טנקים. את הגדוד של שמעון שלחתי אחורנית לחימוש מחדש. עמי החליף את הגדוד של גיורא. גיורא הלך אחורה, עמי קיבל תדריך מגיורא על 5 טנקים שמתחבאים בשטח שאותם צריך עוד לאתר. עמי נשאר במקום הזה באיזור "ציונה" כאשר הוא מתחיל לטפל בטנקים האלה, ויורה לכיוון טנקים שכל פעם מתגלים בשטח. לקראת ערב קיבלתי דיווח ממח"ט 600 שהיה מדרום לנו, שהוא רואה על ציר "פוטון" צפונה לכיוון שלנו נעים כ- 30 טנקים של האויב. מסרתי את הדיווח לעמי ובאמת לקראת דמדומים התחילו טנקים להופיע על ציר "פוטון" בערך באיזור "פוטון 30", ועמי התחיל לדפוק אותם. דפקו שם איזה 15 טנקים, היתר ברחו לאחור. סה"כ בקרב הזה מבחינת החטיבה ההערכה היא שהושמדו בין 50-60 טנקים. לשמעון נפגע טנק אחד באיזור הזה. זה היה טנק של עודד, מצפון ל"סגול 205". הוא נפגע מטיל. נדמה לי שעוד טנק אחד או שניים נפגעו אבל לא קרה להם כלום.

כאמור ב- 13.10 בלילה ברגר עם 4 טנקים ומחלקת חרמ"ש ב"חגית", ב"טליסמן 34" מצפון לכביש ג'ון עם 3 טנקים ובאותו מקום מדרום לכביש אדרת עם 4 טנקים, נדב עם הפלוגה יחד אתי באיזור האנטנה כ- ק"מ או 2 מזרחה ל"טליסמן 34". בשעה 0700 בערך התחילה ארטילריה צפופה מאוד על קו העמדות, כאשר גם ג'ון וגם אדרת מדווחים לי שזה מדויק מאוד ממש לפני הקנים. אני וטנק מח"ט התחלנו להתקרב לאיזור הזה. בערך אחרי 20 דקות נפסקה הארטילריה. אני עוד לא ראיתי דבר אבל קיבלתי כבר דיווח גם מג'ון וגם מאדרת שהם דופקים טנקים ממש בקו העמדות. אני והמח"ט מיד הגענו ושם היה טנק אחד שעלה בין הטנק של אדרת ובין הטנק שלי. אני מ-40 מ' בירי מפקד החטאתי אותו. טנק מח"ט הוריד אותו כשהוא היה קצת מאחוריו ומימין. היו בערך 6-7 טנקים בקו העמדות שלנו. אני מיד זיהיתי ואחר כך ראיתי שהחבר'ה יורים לכיוון טנקים במרחק של 2000 מ' מאיתנו, באזור "סגול 205". באותו זמן קיבלתי דיווח מברגר שהיה ב"חגית" ש-300 מ' מאיתנו יש גם כן טנקים רק שאנחנו לא רואים אותם. הוא ביקש להתקרב ולעלות עליהם ואני שללתי, פחדתי שהוא ידפוק אותנו כי זה היה קרוב מאוד, מה עוד שמ"פ החרמ"ש ב"חגית" דיווח שטנקים מתקיפים גם אותו. ברגר עלה ב"חגית" לתצפית וראה שתנועת הטנקים לא בכיוון מאיים. הוקל לי, הורדתי את ברגר לאורך הכביש מ"חגית" דרומה ל"ציונה" והוא נכנס מצפון לציר "טליסמן". הוא בא עם 4 טנקים וזה היה בסדר גמור. הוא זיהה טנקים 300-400 מ' מהעמדות שלנו ודפק אותם. היה גל של 6-7 טנקים שאני לא ראיתי אותם. במקביל סמג"ד 184 שהיה מדרום לנו היה באזור "סגול 203" מדרום ל"ציונה". אני קיבלתי פקודה מהמח"ט לעלות על הקשר שלהם, אולי יהיה צורך לתאם משהו. שמעתי ברשת הגדודית של 184 על קרב טנקים. לא רציתי להפריע להם ועליתי על רכס 203 אישית ואז ראיתי ש-184 מדרום לנו דפק כבר איזה 15 טנקים והסתלקו מהשטח. העליתי את פלוגה א' ל"סגול 203" ואז המצב היה יפה מאוד. 7 טנקים ב"טליסמן 34", 4 טנקים מצפון ל"ציונה" ופלוגה א' על "סגול 203". פלוגה א' ירתה מ-203 לטווחים ארוכים מעבר ל"סגול 205" והיא החטיאה. בזמן שפלוגה א' התחילה לטפס ראיתי את הגדוד של שמעון נכנס מצפון לכביש, שמעון הזהיר אותי מטילים בצד הדרומי שלי. בא מטח טילים די גדול, נדב אפילו לא ראה את זה. הזהרתי אותו והוא בריצה שלו על 203 קבוצה של כ- 15 טילים נפלו מאחוריו כלומר ממזרח לו. כנראה שאת הטילים באמת ירו מאזור "פוטון-טליסמן" או מהסביבה ההיא. מה שהסתבר מיד שההתקפה זה גלים של 7-8 טנקים כשהמרחק בין גל לגל זה כ- 500-700 מ'. נכון שהרבה טנקים היה קשה לי לראות מהחזית. רק בזמן שהם טיפסו למעלה דפקנו אותם, וראיתי שבמקביל גם הטנקים של ברגר וגם הגדוד של שמעון דופקים מצפון לדרום ומשמידים טנקים. מה שהקל מאוד על העבודה זה שהם באו כל פעם בקבוצות קטנות של 7-8 טנקים, ואז או הגדוד שלי או הגדוד של שמעון השמידו אותם. בכל פעם שכבר חשבנו שהכל נגמר

פתאום צץ עוד איזה טנק ממרחק של 200 מ' ועוד אחד וכך הלכו מטחים. התחמושת שעבדה באותו הזמן יוצא מן הכלל היתה תחמושת ח"ש. היו כאלה שירו מעיכים לטווחים ארוכים אבל בעיקר אלה שירו לטווחים הקצרים לטווח קרבי כמעט לא ראיתי החטאות. ראיתי טנק עולה, יורה ותיכף נדלקים ממול, זה הלך בקצב מהיר מאוד. בהמשך השארתי מחלקה על 203, מחלקה של נדב שעשתה תצפית על מה שנעשה באיזור "פוטון" והפלוגה של נדב ירדה גם כן ליד הכביש, מדרום לציר "טליסמן". בערך בשעה 1100 התחלנו לדלג טנק טנק למילוי מאחור. עשינו חישוב שבמקום להוציא מהכוורות ולהכניס לצריח במקום זה הסמג"ד פרס תחמושת ב"ילטה" כ-7 ק"מ נסיעה. הוא פרס לפי סוגים ערימות על הכביש, וגם איזה נ.נ. יצא לשטח לשמש כמטרת תיאום כוונות, וכל מי שבא מילא את התחמושת ביצע תיאום כוונות וחזר בחזרה. כל פלוגה שלחה טנק טנק. בערך בשעה 1400-1500 כבר נגמרה לי התחמושת בצריח וביקשתי רשות להתקפל. אז גם הגדוד של שמעון התחיל להתקפל ונכנס הגדוד של עמי במקומי. עליתי לו על הצריח וזיהיתי לו כמה טנקים, ואני יודע שהוא אחר כך דפק אותם. סה"כ נראה לי (אני ספרתי גם תוך כדי קרב) שעד הרגע שאני עזבתי נדפקו שם בערך 60 טנקים ואם אחר כך עמי השמיד אז היו יותר. בתצ"אות שלאחר המלחמה בכל המקום הזה שנקרא "ציונה" ואיזור ציר"פוטון" ספרנו וגם כתוב בפענוח 74 או 75 טנקים. מצריים. אני לא יודע אם מישהו אחר היה יכול לדפוק אותם באותו מקום בהזדמנות אחרת. ההערכה שלי היא שהגדוד שלי השמיד באותו יום כ-35 טנקים.

מ"פ כ'

ב-13.10 בערך ב-2000 הגיע אדרת עם עוד 3 טנקים ונדמה לי שגם נגמ"ש ונתן לי פתק מגיורא שעם בוקר צפויים טנקים של אויב, ושצריך להיות בתצפית וכוונות כל הלילה. עם דמדומי בוקר התחילה ארטילריה לאורך כל איזור "חגית" ו"ציונה". אחרי כ-20 דקות, כשנפסקה הארטילריה עלינו לעמדות תצפית ואז זיהינו טנקים. אני זיהיתי 4 טנקים באזור מערבית ל"ציונה" כ-800 מ'. פה התותחן שלי עבד בצורה פנטסטית ותוך שניות ספורות הושמדו הטנקים האלה. אדרת עלה באותו זמן לעמדות והוא התחיל לדפוק מהצד הזה של הכביש. תוך זמן קצר הגיעו גיורא ונדב ואז אני עברתי עם עוד טנק לצד הדרומי, נשאר רק יוסי הכט בצד הצפוני. יחד עם אדרת פרסנו והתחלנו לדפוק טנקים. טנקים הגיעו ממש בגלים כפי שגיורא תיאר. הטנקים הראשונים שראינו אחרי הדפיקות הראשונות פה היו טנקים ממש מטווחים קרובים של 500-600 מ'. היה איזה טנק ממש קרוב אלינו וכנראה שמשוה מהפלוגה של אדרת הכניס לו מטווח 0. יותר מאוחר התחילו להגיע טנקים מציר "פוטון" ואז לא הייתה בכלל בעיה לדפוק אותם כי ברגר היה מדווח על התנועה שלהם בכיוון צפון מזרח. ככה עמדנו עד 1100-1200, לי נגמרה כבר הבטן. כשחזרתי מתיחמוש הטנקים שנשארו באזור "חמוטל" בטווחים של 2500-3000 מ' התחילו להידפק. היה טנק אחד שתוך

כדי תנועה קיבל בצריח מהתותחן שלי זאת הייתה ממש עבודה יפה. כל מה שהיה על הצריח התעופף. בסה"כ התותחן שלי השמיד 8 טנקים בטוחים והוא דווח על עוד כל מיני כאלה שאני כבר לא ראיתי אותם כי הייתי עייף בעיניים. בסה"כ זה צריך להגיע ל- 12 טנקים. הטנק של יוסי הכט שנשאר מצפון לכביש בערך ב- 1100 נפגע. גיורא ירד מעמדה והוא עלה בדיוק איפה שגיורא ירד וקיבל ח"ש במקביל. התותחן שלו נפגע כשהצוות ברח החוצה מהטנק. הוא התפנה לאחור. בערך בסביבות 1400-1500 הגיע הגדוד של עמי ואז אני כבר הייתי מחומש ומתודלק אז גיורא אסף טנקים של אדרת ושל יוסי כ- 7 טנקים בסה"כ, ועברנו ת"פ הגדוד של עמי. יהודה סמג"ד 599 עמד באיזור השלט של ח"א, קצת יותר מערבה. אני הגעתי אליו הוא אמר לי לעצור. אמרתי לו שיש לי מספיק כלים, הוא אמר לי לבוא אליו עם עוד כלי אחד. הלכתי אליו עם הרשקוביץ. עמד שם יוחי עם 4 טנקים ושלט על כל הגזרה עד "חלוץ". עמד שם טנק של מ"מ אחד שלו שנפצע מארטילריה. בדיוק כשהגעתי למעלה אני שומע בקשר "נפצתי, אני בורח, אני הולך". אני לא יודע מי זה היה. הוא נעלם. הרשקוביץ עלה במקומו והוא היה צריך לאבטח מהאזור הזה לכיוון "חלוץ". לזהות שם חי"ר וכל מיני דברים כאלה. הוא היה צריך להיות בתצפית שם. אנחנו עמדנו שם, ירדה קצת ארטילריה, טנקים לא היו, ופתאום אני שומע את הרשקוביץ "אני נוסע". אמרתי לו "תמתין רגע". התברר ש- 5 הטנקים שנשארו מאחורי הרכס של שלט ח"א אחד אחד נוסעים. הרשקוביץ אמר לי שכל המחלקה שלו נסעה וגם הוא נוסע. התקשרתי לגיורא אמרתי לו שאין פה מה לעשות ואני רוצה לחזור. הוא אמר לי תיכף, נדבר עם עמי. בסיכומי של דבר קיבלתי אישור לחזור. חזרתי לגיורא התארגנו מאחורנית זה היה כבר ממש חושך כשאני הגעתי. נסעתי מצאתי את יוסי הכט בטסה, הבאתי אותו בחזרה.

סמ"פ ג'

ב-13.10.1900 קיבלתי משימה לנוע לכיוון ששם עמד ג'ון וקצת להתקדם קדימה לאזור הצומת בציונה. יחד איתי היו עוד 3 טנקים ו- 3 נגמ"שים שהייתי צריך לזרוק אותם בצומת לכיוון "חגית" לתגבר את יוסי ועוד זחל מרגמה. הגעתי עם הפתק, נתתי לג'ון. ג'ון עמד מימין לכביש כלומר מצפון לו והוא נשאר במקום. למעשה גיורא אמר לי להתקדם קצת קדימה מכיוון שמדרום לכביש וקצת קדימה בערך כמה מאות מטרים יש שטח ששולט טוב. היתה התראה לגבי טנקי אויב. מה שג'ון לא הזכיר זה שישב מאחורינו באזור האו"ם גדוד 120 מ"מ שכל הלילה עבד פנטסטי. אחר כך הם היו אצלי בקו והם סיפרו לי שהם ירו על "חמוטל". בבוקר גיורא אמר לי לעלות לעמדה גבוהה ולפקוח עיניים כי צפויה התקפת שריון של האויב. אני השארתי למטה במדרון אחורי 3 טנקים ועליתי למקום גבוה בדיוק מעל "ציונה". היתה משם תצפית פנטסטית, ראו מגשר הפירדן דרומה שטח עצום. בסביבות שעה 0800 התחילה הפגזה רצינית ביותר כאשר הם פתחו בה גם עלינו ובעיקר פה בפתחה בין

"מכשיר" ו"חמוטל" באיזור הזה, מהדיונה וצפונה. היתה שם הפגזה, מיסוך רציני ביותר. דיווחתי לגיורא שאני חושב שהם מתכוונים לפרוץ מהכיוון הזה. אני רואה הפגזה מסיבית ולא ברור לי מה הם מפגיזים. במקביל גיורא אמר לי גם לשים עין על הגדוד שנמצא מדרום על הדיונה ב"סגול 203". אני כל הזמן דיווחתי שאני לא מבין מה הם עושים שם. הם הסתבכו שם בדיונה עלו ירדו לא היה ברור. בשלב הזה כשהתחילה הפגזה שהיתה צפופה מאוד גם עלינו, אני העליתי את כל הטנקים לעמדות ודיווחתי לגיורא שאני מריח שמשוהו הולך להתבצע פה ובאמת אחרי כמה דקות הופיעו 2 טנקים ראשונים שהופיעו בכלל בגזרה כק"מ דרומה לצומת "טליסמן-פוטון". יש שם דיונה גבוהה, מדרום לה הופיעו 2 טנקים, ממש נסעו אחד ליד השני במרחק של 10 מ'. התחלנו לירות ואז היה מחדל מס' 1. הטנקים שלנו היו טנקים מג'וליס שעבדו במט"זים ולפני המלחמה אף אחד לא דאג לעשות להם תיאום כוונות. בקיצור ירינו במקום אחד ובכלל לא ראינו איפה זה פוגע. ירינו עד שהשמדנו ממש עם קצה הטלסקופ, והרבה תיקונים. פגענו בראשון. אני היחיד שראיתי אותו מכיוון שעמדתי ממש במקום גבוה שולט ובזכות הראשון גם השמדנו את השני. עשינו איפוס קרבי. העליתי את כל שאר החברה ואמרתי להם לעשות איפוס קרבי על הטנקים המושמדים כדי שיהיו מוכנים. זאת היא הסיבה שלא ראיתי את הטנקים שהתקרבו ואותו אחד שהגיע ממש קרוב ביני ובין גיורא. כשנדב התחיל לעלות לכיוון הדיונה באמת ראיתי גם את המטח טילים הזה. הוא פגע בערך בשטח ביני ובין נדב. הם פגעו קצר. אני ראיתי באמת טנקים שלנו נעים שם. לגבי השלב הבא, יותר טנקים לא הופיעו מהפתחה הזאת מצפון ל"מכשיר" ובין הדיונה הזאת. כל שאר הטנקים התחילו להגיע מכיוון "חמוטל" לאורך ציר "טליסמן" ואז הזזתי את כל המחלקה יותר קרוב לכביש. ג'ון עמד מצפון לכביש, אני עמדתי מדרום לכביש. אז הגיעו הטנקים, טווח הירי היה בערך 700 מ'. בגלל תנאי השטח לא ראינו את הטנקים שהיו מ-600 מ' וטווחים יותר ארוכים. זה כנראה באמת היה הגל הראשון. נדמה לי שהגל השלישי לא הגיע בכלל אלינו כי ירינו אליהם לטווחים ארוכים. מבחינת תפעול מה שראוי לציין, מבחינת החברה, היתה שם ארטילריה מאוד רצינית שאף פעם לא נתקלתי בכזו וכולל כל הזמן שהודיעו לנו שיורים עלינו זרחן ומסמנים אותנו והחברה ממש ישבו למעלה בעמדות כדי לראות טוב את הטנקים שמתקרבים ואף אחד לא ירד לעמדה אחורית וכולם עבדו כמו שדים. הם ירדו למלא מחדש כי ירינו הרבה תחמושת. מה שאצלי בפלוגה היה טוב שלכל טנק היה קצין והעסק עבד טוב למרות שלא היו מקלעים. ברגר עמד באזור "חגית" והוא דיווח שהוא מזהה נגמ"שים מצריים שנעים לכיוון שלו ופתח עליהם באש והשמיד אותם. כשהוא שמע את השמחה באיזור שלנו הוא ביקש לבוא למקום שבו אני נמצאתי ולהשתתף בחגיגה. המג"ד נתן לו אישור והוא תפס עמדות באגף כך שהוא ראה את כל הטנקים. המחלקה שהייתה עם יוסי דיווחה שהם פגעו בחמישה טנקים. אני החלפתי טנק במהלך הירי כי גמרתי בדיוק פגז אחרון של הבטן. עם הטנק הראשון השמדתי את שני הכלים האלה ועם הטנק השני השמדתי עוד 3

כלים שבאו מהאיזור הזה. לגבי "מלא מחדש", עבדנו פחות או יותר בשיטה הזאת: טנק שהיה גומר תחמושת היה יורד לאחור לאיזור שבין "טליסמן 37-42" ושם היתה תחמושת זרוקה בציד הכביש, כנראה שמשאיות באו וזרקו את זה, ירדנו ומילאנו. ירדה שם ארטילריה בסדר גודל של 60 מ"מ, משהו קטן אבל ירד כל הזמן וזה מאוד הטריד, כי לא היה שם אף בן אדם פרט לטנקיסטים שחימשו ומדי פעם היה נופל אחד כזה ויש לי רושם שהיו להם חוליות של רגמים באזור הזה עם קת"ק שישב קרוב מאוד אלינו. טנק אחרי טנק עלה וירד, וכולם חזרו למעלה עד שעה 1500. אני חושב שבשלב מסוים כבר לא הופיעו טנקים קרובים. לגבי "סגול 205". אחרי "סגול 205" היו 4 טנקים שעמדו מאחורי צמה כזאת. אני זיהיתי אותם ראשון ונתתי לחברה שלי הוראה לפתוח עליהם באש כי הייתי בטוח שזה טנקים שלהם. אחר כך היות ויוסי ברגר היה באיזור הזה של חגית הבנתי שהוא ירד לכיוון דרום מערב אז היה לי חשש שזה טנקים שלנו ואז ביקשתי מגיורא שיברר את הנושא. גם אני בחירום חש"ן ניסיתי לברר, אף אחד לא ענה ולא ידעתי מה לעשות. בשלב מסוים אמרתי שזה בטוח לא טנקים שלנו ונתתי שוב פקודת אש ונדמה לי שפגענו שם בטנק אחד, אני לא בטוח. המח"ט הוריד לי אבן מהלב כשהוא אמר שזה מטיל, כי אחר כך שמעתי שהיו שם טנקים שלנו. בשלב יותר מאוחר התחלנו להעסיק את הטנקים שהיו באיזור "חמוטל". הטנקים היו לרגלי הדיונה הארוכה. בשלב מסוים היו חלק שניסו לטפס על הדיונה הגבוהה ולברוח. לרגלי הדיונה הזאת היו כ-5-7 טנקים. פגענו בטנק אחד בסיפון והצוות קפץ. אחר כך הוא עלה על הטנק, המשיך לנסוע ולא הצלחנו לפגוע בו. בהתחלה ירינו חשי"ם, היה קשה מאוד לזהות פגיעות ולכן עברנו לירי מעיך. למרות שזה טווח ארוך היה קל מאוד לבצע תיקונים, אבל אז בגלל מגבלות המהירות לא הצלחנו לפגוע כי הטנקים השתוללו בשטח. מי שברח מג'ון זה אני. אני נתתי את הפקודה ולא גיורא, הסיבה היא פשוטה. אני ביקשתי רשות מגיורא לחזור לגדוד. מפקדים צריכים לדעת שמפקדים יותר נמוכים לא כל כך אוהבים שזורקים אותם ת"פ של מישהו בלי שהם יודעים מי זה ומה זה. במלחמה הזאת יצא לי המון פעמים להיות ת"פ של יחידות אחרות, ומי שעובר ת"פ הוא תמיד בן זרוק. אתה לא יודע מי האבא שלך, מי נתן לך פקודות. לגבי השמדות - יש לי דיווח של קצין שטוען שהוא השמיד 5 טנקים בטוח, עוד קצין שדיווח על 3 טנקים בטוח ועוד קצין שאני לא יודע בדיוק את מס' הטנקים. אני דיווחתי על פגיעה ב-4-5 טנקים היה לי טנק שדיווח על 8 טנקים, היה טנק שדיווח על 3 טנקים, ויוסי דיווח על 5 טנקים. אני מניח שפגענו בסה"כ ב-21 טנקים. אנחנו נתקלנו בגל הראשון של האויב וזה היה העיקר. כשהגדוד של עמי נכנס בינינו להחליף אותנו היתה לחבר'ה התלהבות להדקים והתחילו לירות על טנקים מושמדים. ביקשתי מגיורא כ-10 פעמים שיודיע להם שהטנקים האלה מושמדים, הם דפקו שם עשרות פגזים על טנקים מושמדים.

לפי פקודה של גיורא הייתי מאחור. מ"טליסמן" שברתי דרומה. באיזור בין "ציונה" ל"סגול 203" ראיתי 2 טנקים בוערים. היה ערפל והרבה עשן ואלה היו נקודות ציון טובות. נעתי על פי פקודה שלו בפריסה ועליתי על "סגול 203". שימשתי כתצפית וכאבטחה לטנקים שלנו שבאו מפה. מ"סגול 203" הצלחתי לראות את כל התעלה, את פירדן. הראות הייתה גרועה אבל מהנקודה הזו ראו טוב. ראיתי את "מכשיר". באיזור "מכשיר" ראיתי טנקים של 600 והסתובבו שם מטוסים טופולב עם כוורות של רקטות וירו על הטנקים שהיו באיזור. זה היה מראה די יפה. כשעליתי ל- 203 התחלתי לירות לטווחים של 3-3.5 ק"מ ולא השגתי פגיעות. כל האיזור היה ממש שחור מטנקים ובכלל כל מיני כלי רכב. יריתי על טנקים שנעו באזור "נוזל" על "טליסמן" וחלק שנעו פה בכל המישור הזה לכיוון "חמוטל" קצת דרומה ל"נוזל". זה היה בזבז רציני של פגזים. בזבזתי הרבה פגזים ולא פגעתי. נתתי "חדל". בשלב מסוים אני זוכר שהמג"ד אמר לי בקשר שאני אהיה מוכן שיסמנו אותי עם זרחן. עפו פה זרחנים שסימנו אותנו. נפלה גם קצת ארטילריה אבל זה לא היה צפוף. אני דילגתי כל פעם. נפלו זרחנים בין הטנקים שלנו. הרבה לא עשיתי מהנקודה הזאת חוץ מתצפית. יותר מאוחר התחלתי לראות טנקים שנעים במקביל לציר "טליסמן". נעו לכיוון "ציונה" הרבה טנקים, זיהיתי שם איזה 20 טנקים. הם נעו בגלים אחד אחרי השני לכיוון "ציונה". דיווחתי עליהם. לירות עליהם לא יכולתי כי הם היו נכנסים כל פעם לואדיות. הטנקים התקרבו קרוב מאד. ראיתי שמאיזור "ציונה" ירו אבל לא פגעו. ראיתי את הטנקים מתקרבים ולא יורים עליהם. אמרתי לגיורא שאני לקוח את כל היחידה ורץ לכיוון "ציונה" לסייע. באמת רצתי לשם ועם התחמושת המעטה שהיתה לי ניסיון לירות מטווחים של 400 מ'. לגבי פגיעות, חלק מהטנקים שלנו ירו על טנקים שעמדו או שהם כבר היו פגועים. בכל אופן לא בערו. חלק היו טנקים שנעו. אני באופן וודאי פגעתי ב-4 טנקים שנעו. זה היה באמת מראה משונה. ראו טנקים נעים בלי אנשים עליהם, כנראה הם היו סגורים בפנים, בלי כיוון, בלי שום דבר. אני זוכר שטנק אחד התחלתי במעיך המשכתי בח"ש וגמרתי בחלול. החלול פגע. ביקשתי מגיורא לכנס ולהתחיל למלא מחדש. כשירדתי מפה שלחתי יחידה אחת לאחור למלא פגזים. כשאני הייתי כבר ריק לגמרי הרשקו הגיע, תיגבר את ג'ון ואני יצאתי לאחור למלא.

מ"מ בפלוגה א' סגן נועם אגוזי

בנוגע לטילים של המטוסים - אני זיהיתי לפחות אחד בבירור שירו עלינו. הוא התפוצץ 500 מ' לפנינו. לא ידעתי מה זה אבל עכשיו שדיברו על מטוסים אני מקשר. אנחנו ירינו על טנקים ב-2 מקומות. בפעם הראשונה שעלינו לעמדות ירינו על טנקים ממערב לנו. שם היה טנק אחד בטווח של כ-3000 מ'. הטנק שלי היה טנק מבסל"ש שלא היה בו שום תיאום, במזל התותחן הסתכל לכיוון והטנק נכנס לו לתמונת פני העדשה. ירינו 4 פגזים. הם פגעו בו אך הוא לא בער. יותר מאוחר הסתובבו טנקים בצמוד לכביש וצפונה לו. הם נסעו בחוסר סדר

מוחלט. חלק נסעו לכיוון מזרח ואני זיהיתי אותם בבירור יורים, וחלק נסעו לכיוון דרום. שם ירינו על טנק. פגענו בוודאות אך הוא לא נפגע. אנחנו שמענו בקשר שפלוגה מצפון ל"ציונה" נגמרה לה התחמושת ואז רצנו במהירות. אני זוכר שהספקנו לעבור את הכביש ואחר כך נדב אמר שטנקים מצריים עלו לכיוון העמדות שאנחנו עמדנו עליהן. חזרנו במהירות ואז בטווחים די קרובים ירינו בהם. זה היה באיזור "סגול 203".

מג"ד 257

התכנית היתה מארב חטיבתי קלאסי כאשר כנח בולם שימש הגדוד של גיורא שעמד באיזור "ציונה", והנח ההולם היה הגדוד שלי, שהיה צריך בשלב מסויים לרוץ קדימה מערבה ולהתפרס בין איזור העמדות של גיורא עד לאיזור "סגול 205", מצפון לכביש. לרשות הגדוד עמדו 2 פלוגות טנקים: פלוגה מ' ופלוגה ל'. טנק קש"א היה לידי. בתנועה קצת יותר פנימה לשיפור העמדות, לפני שנפתחה אש ולפני שהגיעו הטנקים לכיוון "חגית", גיליתי 2 נגמ"שים בטווח של 2400 מ'. מד הטווח שלי היה מקולקל. יריתי שלושה מעיכים ולא השגתי פגיעה בנגמ"שים. כנראה הם העריכו שיורים עליהם וירדו למדרון אחורי. אז התחילה הפגזה ארטילרית נוראית כשאנחנו פחות או יותר בהמתנה. פתאם התחיל טפטוף של זרחן. הקש"א שלי אמר לי שאולי המצרים מסמנים למטוסים שלהם איפה להיכנס. אמרתי לו שאם זה בשביל מטוסים שיסמן גם את "חמוטל". גדוד ה-120 סימן את "חמוטל" והיתה התקפה של מטוסים מצריים שירדו על "חמוטל" בין היתר. יותר מאוחר התחילה המהומה לכיוון גיורא ואז קיבלתי פקודה להיכנס לעמדות. דרך אגב, הפלוגה הצפונית של גיורא שהיתה באיזור "חגית" נכנסה לאחר שאנחנו הסתלקנו לעמדה זו. המצב היה כזה, פלוגה מ' היתה ערוכה פחות או יותר מ"סגול 205" בסביבות ק"מ בפריסה כזאת לכיוון דרום מזרח. פלוגה ל' עמדה משמאל לפלוגה מ' כאשר הטנק שלי עם טנק הקש"א עמדנו בקצה השמאלי של פלוגה ל'. זה היה גיא חזיון עם הטנקים המצריים. נסעו טנקים מכיוון "חמוטל", "טליסמן" ו"פוטון" כאשר המגמה מזרחה. פתחנו באש. הפלוגה של יוסי היתה קצת יותר יעילה. באותה הזדמנות הטנק שלי דפק שם כמה טנקים, והטנקים אני חושב שאפילו לא ידעו מאיפה הם חטפו. בנוסף לזה היו נגמ"שים שהתרוצצו בין הטנקים. נגמ"ש אחד הסתער לכיווני, חטף מערך מטווח 400 מ' ובזה הוא נגמר. פלוגה מ' היתה קצת יותר מאחור. בבוקר היתה תנועה ורעש טנקים ואבק ועשן של טירנים במגמה כזאת מאחורי הרכסים. האגף הזה היה חשוב. עודד עמד כאשר המגמה שלו בעיקר כלפי הכיוון הזה, וכשראינו שמשם לא בא שום דבר, כשהמהומה התחילה צרפתי אותו ורצנו קדימה להגיע לאיזור 205. שם כבר לי אישית לא היה מה לעשות. יוסי נשאר להשלים את העבודה ואני הצטרפתי לפלוגה מ' כאשר אני הייתי משמאל עם הקש"א. עודד ניהל שם קרב. מ-205 ומזרחה באיזור הזה עודד דיווח על טנק אחד שנפגע לו, אני לא זוכר ממה. זה היה הטנק של יורם. ראיתי שהמהומה מתחילה להיות

עם חי"ר ואין טנקים אז הזזתי אותו אחורה. בשלב הזה בטנק שלי נשארו 3 חלולים. על הכביש באיזשהו מקום ראיתי 2 טנקים מסתובבים בטווח של 3000 מ', דפקנו אותם ובזה גמרנו את תחמושת התותח. לאחר שגמרנו וקיפלתי את עודד קצת אחורה בגלל הבזקות והטילים שעפו פה, אז הסתבר שכל המקום שבו תפסנו את העמדות היה שורץ חי"ר עם בזקות ועם מקלעים וכמות מזוודות לא מבוטלת. אישית עם מקלע מפקד אני חושב שגמרתי חצי בטן של תחמושת קלה, וגם טנק הקש"א שלי, כאשר המקביל היה חופשי לירות לאן שהוא רואה. הקמב"ץ היה עם עוזי ואני עם מקלע מפקד. לא הספקנו לנצל את כל מה שהמקלע הזה הצליח להפיק מתוכו, וגם היתה בעיה להגיע בטיווח. עד שאתה מגיע שם לאיזה ערימה של חבר'ה כאלה, ובינתיים יש עוד ערימה ועוד ערימה וכך הלאה. המזוודות היוו בעיה. דפקנו כמה מזוודות כאלה אבל זה בכלל לא הדאיג אותם. הם לפעמים אפילו לא הסתכלו לכיוון שלי בכלל. אז באמת נורו כמה טילים לכיוון גיורא והזהרתי אותו שיורים, ואפילו הגיעו למרחקים של 7-10 מ' מהטנק שלי. אני חושב שהם חשבו שהטנק נתקע, אז לקחתי את הטנק שלי ואת טנק הקש"א והתקפלו אחורה. ישרתי קו עם פלוגה ל" ועם פלוגה מ'. במקום זה היינו כבר ריקים מבחינת תחמושת והיינו צריכים למלא מחדש. זה היה כבר בסביבות שעה 1400. קיבלתי פקודה להתקפל אחורה, למלא מחדש ולהתכונן להיכנס פנימה. קיפלתי את הפלוגות ופגשתי את יהודה הסמג"ד של עמי שהוא בא להיכנס במקומי לשטח. נפגשנו באזור "ציונה" ועל שטח גבוה שם הסברתי לו מה קרה. סה"כ פגענו בוודאות ב-15-16 טנקים. לאחר שהגעתי לתדלוק קיבלתי פקודה לא להיכנס יותר לשטח אלא להתכונן למשימה הבאה שהיא הצליחה והכנות לגרירת גשר הגלילים. דרך אגב, ביום הזה הורדנו נדמה לי גם קת"ק אחד או שניים בטווח 900 מ', הוא הסתובב באזור כק"מ וחצי מערבה ל"חגית".

מ"פ ל'

בבוקר קיבלנו פקודה לתפוס באזור "טליסמן 34" כאשר אני תפסתי מהכביש וצפונה ועודד היה מימיני. לאחר מכן עודד קיבל פקודה לדלג קדימה ממערב לכביש ל"חגית". הוא תפס שם עמדות ואז קיבלתי פקודה לרדת ולישר קו עם הגדוד. לקחתי את הפלוגה בשדרה, היה שם איזה ואדי. התחלתי לרדת ממנו לכיוון הכביש. איך שאני יוצא החוצה אני מביט שמאלה לכיוון הכביש, אני רואה 4 טנקים ממש ליד הכביש ראיתי שזה טירנים אבל לא הייתי בטוח. עצרתי את הטנק, הרמתי משקפת ואני רואה T55 4 עם הקנים לכיוון מזרח. זה היה טווח של 500-600 מ'. ירדתי עם הפלוגה למטה, היינו ממש מטרה טובה. נתתי פקודה להסתלק אחורה כולם, להיכנס לתוך הוואדי, הודעתי לשמעון שכבר היה בצד השני של הכביש, דפקו את הטנקים. ירדתי למטה תפסתי עמדות. עודד דילג קדימה, נתקל שם וחזר. לאחר מכן התחילה לרדת עלינו ארטילריה ואז הפלוגה של עודד עלתה לגבעות שבאזור "טליסמן 34"

וצפונה ואני נשארתי מצפון ל"ציונה" על גבעות לכיוון מערב בעמדות. שמעון אמר לי לצפות לאזור "חלוץ" ו"נוזל" אבל הייתה בעיה שהן היו עמדות נמוכות. אמרתי לשמעון שאני לא יעיל והוא אמר לי להישאר שם. לא היה שם הרבה חי"ר, היו איזה 2-3 חוליות שירינו עליהם מקלעים והם נעלמו. הם הופיעו בטווחים די קרובים, ירינו והם יותר לא נראו. עמדנו שם די הרבה זמן ואז הבחנתי מכיוון צומת "פוטון-טליסמן" מאחורי הרכס בעשן ואבק של טנקים מתקרבים. הפלוגה שלי הייתה פרוסה פה על רכס בצורת חצי בננה, כאשר עודד היה באזור הגבעות השולטות, ושמעון אמר לי שהוא מאבטח לי את אגף צפון. את הסמ"פ שלי שמתי בכיוון צפון לכיוון "חגית" וכל מה שנמצא ממערב לה. ליס עמד על הנקודה הגבוהה ביותר, ואני עם עוד 3 טנקים לכיוון מערב, הכיוון הצפוי של האויב. עוד 2 טנקים בפיקודו של נעים מ"מ 1 עמדו בשטח נמוך לכיוון הכביש. למעשה עמדנו בחצי קשת על מנת לאבטח את עצמנו מכל הכיוונים. חששתי שיפיעו לי טנקים כמו בבוקר, עמדתי די נמוך והיה רכס שהסתיר לי את כל מה שהולך מצד דרום של הכביש. ראיתי אבק ועשן של טנקים שמתקרבים מצומת "פוטון-טליסמן" שנעו לכיוון מזרח. דיווחתי למג"ד ואמרתי לו שאני נמצא בשטח נחות ואני חושש שהם יופיעו לי באזור נקודת המים של "ציונה" ואז למעשה אני אהיה אליהם באגף והם יכולים לדפוק אותי. אמרו לי תישאר, ראיתי שהם ממשיכים להתקדם, אמרתי עוד פעם למג"ד שזו הרגשה לא נעימה לעמוד למטה והם יכולים לדפוק אותי ממש מאחור, אמרו לי להישאר. נתתי פקודה לפלוגה להתכונן לירות שמאלה. צידדנו קנה לפי האבק והתחלנו לראות את האנטנות שלהם. הם נסעו עם מדפים פתוחים עם הראש בפנים. ראינו את האוזניים. ברגע שהגיעו לנקודת המים הם היו גלויים ואז צודדנו לשעה 8 כולם והתחלנו לדפוק אותם. סה"כ זה היה די מהיר. בסיכום כללי דפקנו שם 11 טנקים. השתתפו בירי 5 טנקים מהפלוגה. אלה שעמדו לכיוון נקודת המים היו פשוט נמוכים וכנראה לא ראו אותם. כל הירי הזה לקח דקות. המצרים לא ידעו מה קורה. מכל הטנקים שעברו שם שניים הסתובבו ותפסו עמדות כלפינו באזור נקודת המים של "ציונה" וירו נדמה לי לכיוון ליס, וזה פגע כ- 50 מ' ממני. גם שניהם הושמדו. לאחר מכן היה שם עוד טנק שלמרות שספג פגיעה ועלה ממנו עשן התחיל לצודד לכיוון שלנו וגם הוא נדפק. ערכתי ספירה של טנקים. הדיווח הראשון היה על כמות הרבה יותר גדולה של טנקים, ספרתי את הטנקים בשטח, וביררתי בקשר והגענו למספר של 11 טנקים. לאחר מכן הגיע יוחי גלעד ז"ל עם 4 טנקים, החליף אותי ונענו לאחור להתארגנות.

מ"מ 2 פלוגה ל' סגן ראובן ליס

בעמדות הגבוהות כשעמדנו במקביל וצפונית ל"ציונה", איפה ששמעון עמד כשהוא דפק את 5 הטנקים שעלו לשם. אני עמדתי בעמדות האלה, לא כל כך ברור לי איך זה יצא מתי אנחנו נענו אחורה ומתי לא. בכל אופן כששמעון דפק את הטנקים אנחנו היינו למעלה. היה שם טנק

אחד פגוע. הסתכלתי עליו ופתאום הוא ירה לכיוון הטנקים של גיורא. הכנסתי בו שני ח"שים אבל משום מה הוא לא בער. קצת יותר מאוחר זיהיתי טנק אחד מערבית כ-3000 מ' עומד בשטח. הרבצתי עליו שני מעיכים והוא גם לא נדלק. לגבי החי"ר שהיו בשטח, הגור שלי 2א' זלמן זיהה כל הזמן חי"ר. יוסי מדבר על כמה חוליות. אני בעצמי לא ראיתי אף אחת. זלמן זיהה כמויות עצומות של חי"ר, לפי דבריו היו שם "כעשר חטיבות". לגבי הטנקים שעלו דרומית לנו ממש, יחד עם זלמן הגור שלי הרבצנו על טנק אחד, הוא חטף שתי פגיעות, עברתי לחלולים, ו-2 טנקים נוספים שחטפו גם חלולים נשרפו יפה. סה"כ 5 טנקים כשאחד מהם לא כל כך קשור באיזור שאנחנו מדברים עליו, שזה אזור "ציונה". פשוט אחד שעמד ממערב, אני לא יודע אם מישהו אחר ראה אותו. יש לציין שאם החטיבה רצתה לעשות שם מארב קלאסי, היתה לנו בעייה של כיוון הגבעות שהולכות מצפון לדרום. ניסינו בכמה דילוגים בכל השעות האלה, לתפוס עמדות נורמליות. לא הצלחנו למצוא עמדות לכיוון דרום. זאת היתה בעייה רצינית ולמעשה התגברנו על זה בכך שהתרכזנו 4 טנקים שם על פסגה אחת, ואת מרבית העבודה עשו 4 הטנקים האלה. בגלל מצב השטח נשארנו 2 טנקים בעמדות אחוריות. כל אגף צפון וצפון מערב לגבי בתור דרג נמוך לא היה ברור לי בכלל מה הולך שם. שם זה היה האיזור שעודד נתקל ממערב צפון מערב. דבר אחד עד היום מטריד אותי. אחרי שדפקתי את הטנק השלישי ב"ציונה" הצריח שלי הושבת מבחינה חשמלית. מטריד אותי עד עכשיו אם הייתי צריך לצודד ידנית ולדפוק אותם במחולל. החלטתי לקפוץ לתקן את זה, ובזה נגמר השב"ש שלי.

מ"פ מ'

אני רוצה להדגיש שהיו 2 שלבים לקרב הזה באותו יום. בשלב א' גדוד 257 כמו שתואר כאן תפס מצפון ל"טליסמן", ובשלב ב' גדוד 257 החליף את גדוד 264 בעמדות באיזור "ציונה". רק אחרי זה גדוד 599 החליף אותנו. אני התחלתי באותו בוקר עם 10 טנקים, השלימו אותי לפני כן עם 4 טנקים של סמ"פ כ' לצורך גרירת גשר הגלילים. לנושא הזה התחלנו לנסוע עוד ביום ששי בערב ל"יוקון" וחזרנו. באותו בוקר לי היה ברור מראש עוד מהחניון לילה שאנחנו הולכים לקראת בלימת שריון שעומד להתקדם. שמעון בפירוש אמר זאת. התחלנו לנוע בצורה מאובטחת גם גדודית וגם בתוך הפלוגות, ל"משמאל מ' מימין בקו לקראת ציר "ציונה-חגית". אני גם כן זוכר את השלב הזה עם 2 הנגמ"שים, זה היו BTR כאלה קטנים שהתרוצצו בשטח. גם אני ניסיתי לירות עליהם. הם התרוצצו ולא פגעתי. אחרי זה שמעון בחיפוי שלי הכניס את יוסי לעמדות ואמר לי לבוא ולתפוס מימינו, כאשר הוא אמר לי להיזהר מכל נושא הצפון צפון-מערב, איזור "חלוץ". כל הזמן ראינו שם אבק מהאיזור הזה. הגעתי מאחורי העמדות של יוסי כאשר יוסי כבר עמד וירה על הטנקים. לי הרבה מקום להיכנס שם לא היה. את מחלקה 2 שלי שמתני בעמדות לכיוון צפון. מחלקה 1 שלי עוד היתה בדרך, היא

איבטחה את התנועה שלי לכאן. את מחלקה 3 של מיכה דרוקר ז"ל השארתי למטה בואדי בין 2 הדיונות. פשוט לא היה מקום להיכנס. אני אישית נכנסתי, השתחלתי בין טנקים של יוסי להשתתף בחגיגה, אבל להכניס עוד טנקים שלי שם לא היה מקום. כשעליתי למעלה ראיתי תמונה כזאת : באיזור הזה עומדת שדרה של טנקים, בין "פוטון" לקו "חגית-ציונה" ודרומה, זאת אומרת עם הפנים לגיורא עמדה שדרת טנקים, אני מעריך בין 10-15 טנקים, צפופים למדי, אחד אחרי השני, קנים כולם לכיוון גיורא, לא ראו אותנו בכלל באגף. הטנקים של יוסי עוברים אחד אחד מהראשון לשני לשלישי ומדליקים אותם. מהשדרה הזאת אני דפקתי גם כן שניים. בינתיים כששמעון ראה שלפלוגה שלי אין מקום להיכנס, שלח אותי לתפוס את "סגול 205", ואז התבצע דבר כזה. מחלקה 2 עם נח נשארה בעמדות לכיוון צפון. את מחלקה 3 קידמתי בין 2 הדיונות האלה שמצפון ל"טליסמן" עם הפנים לכיוון מערב לחיפוי לתנועה שלי ל"סגול 205", ואני עם מחלקה 1 עברתי את מחלקה 3 מצפון, איגפתי, וכשהתקרבתי ל-205 ניגלו לי על ציר "פוטון" 3 טנקים (כנראה אלה שאדרת דיבר עליהם קודם) בטווח 300-400 מ'. הם עמדו עם הפנים מולי, ואיך שאני עליתי לגביהם הם פתחו עלי באש. עשיתי החלצות לאחור, נכנסתי מאחורי הדיונה השניה הצפונית יותר שנח עמד עליה, ובשלב הזה הטנק הימני של מחלקת החיפוי נדפק (טנק 3א' של יורם זינגר). היום סוף סוף הגעתי לסיכום עם שמעון שהוא נדפק לא מכוחותינו אלא מכיוון צפון מערב מכיוון "חלוץ". אני כרגע כמעט משוכנע שהוא חטף מצפון מערב מאיזור "חלוץ". אני היום שוחחתי עם אנשים שהיו איתי שם והם זוכרים שירו עלינו גם בתנועה הזאת. אני לא זוכר שחוץ מהפגיעה בזינגר ירו עלינו כדור אחד. אם ירו עלינו זה לא היה טילים כי טילים רואים. אם ירו אז ירו שטח מסלול ואז אלה היו טנקים. עשיתי החלצות והגעתי לפלוגה מאחור ודיווחתי לשמעון שנפגע לי טנק. הצוות במקום להחלץ עם הטנק שהיה כשיר לחלוטין ברח מהטנק ועלה על הטנק של דרוקר, ושמעון נתן לי פקודה להחלץ עוד לאחור. בשלב ראשון ניצבנו בקו כ-500-700 מ' ממערב לציר "חגית" כאשר נח מאבטח שוב את כיוון צפון. שם ירדה עלינו הפגזה די רצינית, ושמעון נתן לנו הוראה לשפר לרכס הגבוה של שלט חיל האויר שמאחורי ציר "ציונה-חגית", ולכן אני אומר שהחלפנו את הגדוד של גיורא. עמדנו פה כל הגדוד, כאשר יוסי היה נדמה לי קרוב לציר ואני הייתי מצפון ליוסי, שנינו מצפון לציר "טליסמן". בשלב זה הרבה לא קרה. הגיע למקום המח"ט ונתן הוראה ליוסי להיכנס חזרה איזה 1500 מ' פנימה לכיוון מערב, לקו שיוסי דיבר עליו. אז שמעון אמר לי להשאיר יחידת משנה אחת, את נח, אבטחה לכיוון צפון כמו כל היום, ואני עם יחידת משנה שנייה לתפוס בצד השני של "טליסמן", איפה שגדוד 1 היה קודם. בזמן שנעתי לשם שמעון אמר משהו ליוסי על טנקים שינסו לאגף מדרום ואני חשבתי שהם הולכים לבוא מדרום ל"טליסמן" ולנוע מזרחה. לכן אני קודם כל תפסתי עמדות על "טליסמן" לכיוון דרום. בעמדה שאני עמדתי היה במרחק של 50 מ' הטנק המצרי שהצליח לחדור הכי קרוב אלינו, והוא בער. בשלב הזה חיכינו. החבר'ה שיוסי עמד במארב לגביהם התחילו לצאת

וגם רוב החגיגה הזאת יוסי זכה בה, כי מעט מאד טנקים יצאו מהשטח שיוסי דפק אותו. מכל מה שיצא מפה אני הצלחתי לדפוק טנק אחד בטוח, ונגמ"ש אחד בספק כי פגענו בו והוא לא בער. אלי הרי ירה במשהו אבל אני לא חושב שהוא פגע. ואז קיבלנו הוראה, זה כבר היה בסביבות 1430-1500, לצאת אחורה לבצע "מלא מחדש", ועד כמה שאני זוכר החליפו אותנו שם טנקים של עמי. הגעתי לאיזור ה"מלא מחדש". עשיתי תחקיר לגבי הטנק של זינגר והסתבר לי שהצוות נטש אותו בלי שום סיבה ושהטנק כשיר. התקשרתי עם שמעון ואמרתי לו שלדעתי צריך לגשת להוציא אותו. הוא אמר לי לבוא עם 2 טנקים. נסעתי חזרה עם הטנקים של מיכה דרוקר ז"ל ושלי אל שמעון, הוא עמד ליד השלט של חיל האויר מצפון ל"טליסמן" עם יהודה טל. הוא אמר לי שהוא מכין איזה תכנית עם ארטילריה ובחיפוי של גדוד 2, ניכנס, נקפוץ לטנק, נניע אותו ונברח איתו. אחרי זה הוא אמר שהמח"ט לא מאשר לעשות את זה, מאחר והצוות אמר שהוא ב-100% הרוג, ולא כדאי להסתכן, ואז חזרנו וביצענו "מלא מחדש". מה שאני רוצה לציין לגבי השב"ש זה שמאד הרשימה אותי הפעלת הארטילריה שלהם בשילוב עם הטנקים בשב"ש. איפה שאנחנו תפסנו עמדות לא עברו 5 דקות וכבר ירדו שם פגזים, בכל מקום. זה עבד אצלם מצוין. אני גם זוכר שהיה שם רסיק אויר כי משהו התפוצץ ולא ראינו שום אבק.

מג"ד 599

אנחנו קיבלנו פקודה להתקדם אחרי 2 הגדודים של גיורא ושמעון שניהלו מהבוקר שב"ש, ולהיות מוכנים להיות כח התקפות נגד חטיבתי שצריך לפעול באחד משני הכיוונים : או מצפון או מדרום. אני אולי לא כל כך רציתי להשתתף בשב"ש הזה, אבל כל הזמן ירדה עלינו ארטילריה. מה שפיקשש את גיורא ואת גדוד ה-120 מ"מ ירד עלינו. עמדנו שם פרוסים בשטח, דילגנו כל פעם למקומות שלא ירדה בהם ארטילריה. עד שקיבלתי אישור ללכת להחליף את גיורא, את עודד אני לא כל כך זוכר. גיורא חיכה לי באמת בעמדות שמדרום ל"ציונה". אני עליתי יחד עם ירון שבינתיים הגיע עם הסמג"ד ועם יוחי ז"ל מרפידיים, אחרי שהם גררו את הדוברות. הם הצטרפו אלינו ואנחנו נענו קדימה, ירון ואמנון מ"פ ו' ז' והחלפנו את הגדוד של גיורא. גיורא הסביר לי שבשטח בגבעות האלה צפויים עוד כמה טנקים מצריים להסתתר. אנחנו התפרסנו ואז הוא הראה לי על החולית של "סגול 203" שמשם יש תצפית טובה על כל מה שנע באיזור של "מכשיר" ו"מיסורי", ואז שלחתי מחלקה של אמנון למעלה על החולית. הוא היה אמור לתת לנו דיווחים מה קורה בעומק השטח. אנחנו תפסנו את העמדות של גיורא, אני לא זוכר שראיתי שם את עודד, ירד קצת טפטוף. אני לא זוכר את עשרות הפגזים שירינו ואני מצטער שלא ירינו על כל הטנקים שטענו שהם מושמדים כי לפחות אני ראיתי טנק אחד שעמד שם כשעתיים ואחר כך הסתלק. היו כמה טנקים כאלה. מה שנע בשטח דפקנו. גדוד 257 התקפל גם, אז הכנסנו את פלוגה ח' והסמג"ד לאיזור

שמצפון לציר "טליסמן" במקום שעמד שמעון, שמשם היתה תצפית טובה על השטח המת שקודם גיורא לא ראה ואחר כך אני לא ראיתי. לקראת דמדומים, עמדנו כבר לרדת מעמדות כי היו תנאי ראות ממש גרועים, ירון צעק לי שהוא מזהה על ציר "פוטון", בדיוק בעיקול שלו, כמות גדולה של טנקים נוסעים צפונה. עלינו חזרה. ירון פתח באש. אני לא ספרתי כמה אבל 10 מדורות בטח היו שמה. היה גם קשה לראות, זה היה ירי בתנאים קשים. זה נגמר, נשארנו לעמוד בעמדות. את אמנון שלחתי למחלקה שלו ב-203 והוא תפס את הגבעה הזאת עם פלוגה. עם ירון ויוחי ז"ל סגרנו מצפון לציר "טליסמן" ועד "סגול 203". עמדנו בלילה. ביקשנו תאורה לראות מה קורה באיזור "פוטון" איפה שהשמדנו טנקים. התאורה שקיבלנו תאורה 155 היתה חלשה מאד ולא ראינו שום דבר. לעומת זה המצרים כשהם מדליקים תאורה זה כמו ניאון. הם הדליקו את התאורה בדיוק על העמדות שלנו. כל פעם היינו צריכים לרדת לעמדות המתנה כי השטח הפך להיות ממש אור יום. התחלנו לצאת אחורנית בפלוגות על מנת למלא מחדש. הכנסנו פעם ראשונה קדימה את פלוגת החרמ"ש מחלקה 1 בפיקודו של שליין. היא נעה קדימה לפלוגה של יוחי לחסום את ציר "טליסמן", ושם נתפס השבוי השריונאי שסיפר ליהודה איך המצרים תוקפים עם שריון. אמנון לא הרגיש כל כך בנח על הגבעה הזאת לבד וביקש אבטחה של חרמ"ש. חרמ"ש לשלוח לדיונה הזאת אי אפשר. שלחנו את 5 שלנו שהיה נגמ"ש גנוב ממפקדת האוגדה, וביקשנו מהסיוור עוד נגמ"ש אחד. הגיע נגמ"ש מהסיוור ואז אמנון איבטח את עצמו עם עוד 2 נגמ"שים קרקעית על הגבעה. אנחנו נכנסנו לחניון לילה כאשר קדימה בקו עומדות הפלוגה של אמנון והפלוגה של יוחי ז"ל, ירון היה מאחורנית.

מ"פ ו' סרן ירון מירון

בליל שבין ה-13 ל-14.10 גררנו דוברות עד ואדי "ערבסקה" ונכנסו שם לחניון לילה כשאנחנו רתומים לדוברות. בסביבות השעה 0500 קיבלנו קשר מהגדוד לנוע מיד לטסה כי יש משהו רציני באיזור, לא ידוע מה. התנתקנו מהדוברות ונענו לטסה. באיזור "צאלון" חיכה לנו הסמח"ט עם דלק והסביר פחות או יותר מה הולך. הצטרפנו לגדוד. עד הצהריים לא עשינו כלום. טיפטפה עלינו קצת ארטילריה. לאחר מכן החלפנו את גדוד 1 כשהפלוגה שלי נפרסה מ"ציונה" לכיוון דרום, תפסנו כ-500 מ'. מה שראינו זה הרבה מדורות, הרבה טנקים מושמדים. לא ירינו על טנקים שלא ראינו בוודאות שהם קיימים, או שיש עליהם מישהו או שהם חיים. סה"כ עד לשעות הערב נראה לי שהשמדנו 3 או 4 מטרות, אחד מתוכם נדמה לי שזה הנגמ"ש. לקראת דמדומים אחרי שהשמש כבר שקעה, החלטתי פעם אחת לקראת הסוף לעלות לעמדה גבוהה. יש שם בעייה של שטח מת, השטח הנמוך הקדמי. עליתי ממש גבוה ואז זיהיתי על ציר "פוטון" את התנועה. זה היה רק"מ שיצר די הרבה אבק, היו שם אני

מניח טנקים וגם נגמ"שים. מיד נתתי פקודה לפלוגה לעלות לעמדות, ובמקביל הודעתי למג"ד.

עלינו וממש ככה בדקות האחרונות של אור עם אבק שהיה דווקא לכיוון שלנו, עם שמש ששקעה מולנו, הצלחנו לירות לטווחים של 2500 מ'. אני מניח שהשמדנו בין 8 ל-10 מטרות, ומיד ירדה החשיכה. ביקשנו תאורה. התאורה היתה ממש גרועה. בהתחלה זה ירד באיזור האדום של "חמוטל". עד שזה הגיע לפה כבר לא זיהינו שום דבר על ציר "פוטון". התאורה שלנו היתה לא יעילה והתאורה של המצרים היתה טובה. פגז ראשון נפל על העמדות שלנו ממש מדויק והתאורה היתה נהדרת. יותר מאוחר נעתי עם הפלוגה ל"טליסמן 39" לתיחמוש ותדלוק.

מ"פ ז' סרן אמנון עמיקם

הפלוגה שלי מנתה 8 טנקים אחרי "חמוטל". משה תלמי היה הסמ"פ והיו 2 מ"מים. ב-14.10.14 אחה"צ ירון התפרס מהכביש דרומה 500-700 מ', אנחנו סגרנו קו מדרום לירון כאשר המג"ד עמי היה בשלב ראשון איתי ליד הטנק הפגוע שאחרי זה הוא גרר אותו. היו כאן רכסים בינינו שאי אפשר היה לתפוס בהם עמדות, והוחלט להעביר מחלקה מהפלוגה שלי לתצפית ואבטחה לאיזור 203. המחלקה עלתה לשם ולא זיהתה דברים משמעותיים, בטווחים קצרים על כל פנים. אנחנו ירינו כאן ואני לא יודע אם השגנו הרבה מטרות, אם השגנו הן היו ספורות. מה שכן ראינו המון שלדיות שאני מבין עכשיו שהן המטרות שפגע בהן גדוד 264. היתה בעייה לזהות כדי לא לפגוע שוב בטנקים שכבר היו פגועים ממילא. מכליס, שישב על סגול 203, דיווח לי שהוא מזהה טנקים 3-4 ק"מ מזרחית ל"מכשיר". על "מכשיר" ועל "חמוטל" היתה לנו תצפית טובה מאיזור "סגול 203". עליתי לשם. זיהיתי באיזור הזה הרבה מאד טנקים. פניתי לעמי והוא בירר והסתבר שאלה פטונים של חטיבה 600. זיהינו עשרות כלי רכב באיזור הצפוני של "מיסורי", לאורך ציר "פוטון". היו גם טנקים שהסתדרו פחות או יותר כבר לקראת חשיכה. ראינו שהם נכנסים לחניוני לילה בשדרות. הטווחים היו גדולים, טווחים של 6-8 ק"מ. אחרי זה לקראת חושך התחיל להתקפל הגדוד והבנתי שיהיה כאן מצב לא כל כך נעים לקראת לילה. עמי אמר לי להישאר שם. ספגנו שם כל הזמן ארטילריה צפופה מאד ונוצר רושם שזה היו מרגמות מקליבר קטן, אולי 80 אולי 120 מ"מ. מה שהרגיז אותי שהם אפילו לא נתנו פגז לטיווח, היה עולה טנק שלנו, היה פוגע 3 מ' לפניו פגז. היה משפר 10 מ' ימינה, היה נופל עוד פעם פגז לפניו. לא היו נפגעים, אבל הם צפו וראו אותנו כל הזמן ב"סגול 203" והם טיווחו אותנו היטב. פחדתי שבילילה תיפול עלינו ארטילריה צפופה ולא יהיה הרבה מה לעשות. כמו כן חשתי מאנשי קומנדו, מאנשי חי"ר. טנקים זאת היתה בעייה קטנה יותר מכיוון שטנקים לא יכולים לנוע מבלי שהתנועה שלהם והשרשראות וכל מה שקשור בזה, אפשר לזהות אותם ממרחקים ארוכים. החלטנו להיכנס לחניון בצורת קשת.

כדי לא להישאר בעמדות גבוהות בגלל המיכשור לילה וכל מה שקשור בזה, ירדנו 10-15 מ' למטה ואז היתה בעייה של תצפית לכיוון דרום ומערב. ביקשתי מעמי שישלח לי חרמ"ש כדי שאני אוכל להוריד אותו מהכלים לתשמועים. עמי שלח אלי את המ"מ סיור עם הנגמ"ש. לאחר מכן הגיע בסביבות 2200 הנגמ"ש מהחטיבה עם אספקה. נשארנו שם עד שעה 1200 של יום המחרת.

מח"ט

כדי לסכם את הקרב הזה, למדנו כמה דברים. ראשית, שאם אנחנו רגילים שכשריון תוקף חלק מחפה וחלק מסתער, אצל המצרים החיפוי ניתן ע"י הארטילריה, וכל השריון מסתער קדימה. את זה ראינו גם בשלב הפתיחה של השב"ש וגם ביתר השלבים, כאשר במהלך כל הקרב, הטנקים שהיו בעמדות חטפו ארטילריה מדוייקת על הראש. השטח הוא שטח חולי, דיונות, פגז נכנס לתוך הדיונה, הרעש נבלם והאפקט שלו קטן ביותר. לכן ההתרשמות שאלה היו כלים קטנים. אני מעריך שלא היה שם פחות מ-122 מ"מ, קצר או ארוך. סוגייה עיקרית בקרב הזה היתה להשאיר כמה שיותר זמן גדוד אחד בעתודה, ולכן אני גם נזכר עתה שגם הפלוגה של עודד הוכנסה בשלב מסויים יחד עם גיורא כדי לעכב את הכנסת הגדוד של עמי למקרה שיהיו התפתחויות נוספות. חשוב מאד בקרב שב"ש להחזיק עתודה רצינית מאחור, משום שכולנו יודעים שטנק אחד בעמדה טובה עדיף על 5 טנקים בעמדות לא טובות. מצפון לציר "טליסמן", במקום שהגדוד של שמעון עמד, העמדות לא היו כל כך טובות. זה היו מין אלכסונים כאלה. בשלב ראשון כשאמרתי לשמעון להיכנס לשם הוא אמר שאין שם עמדות טובות והוא מציע לא להיכנס לשם. עכשיו אני מבין שהוא קיבל את זה גם מהמ"פים. למרות זאת קיבל הוראה להיכנס לעמדות האלה ואותה הוראה גם יוסי קיבל, ולאחר מכן באמת הגיעו אליו טנקים באיזור הזה. סה"כ מבחינת הפעלת שריון, המצרים עבדו גרוע מאד. הם כמעט לא הגיבו למה שקורה בשטח. אם הם קיבלו משימה לנוע מזרחה לכיוון "ציונה", הם נסעו מזרחה, התותחים היו לכיוון מזרח, ורוב הטנקים גם לא הגיבו כאשר פתאם מאגף צפון התחילו לחטוף פגיעות ולהידלק. היו בודדים ששינו מיקום ותפסו עמדות. מבחינת ירי, חלק מהם ירה. רוב הטנקים כפי שאני ראיתי נסעו עם מדפים פתוחים אבל ראשים בפנים, זה מה שאני התרשמתי. היו להם כמה נגמ"שי פיקוד, כפי הנראה לפינוי. אחד מהם נדפק ממש בצומת של "ציונה", הוא הגיע ונדפק. היו שם בודדים, הם כנראה היו נג"משי פיקוד ונגמ"שים ייעודיים אחרים אולי, ולא סיור או חרמ"ש. סה"כ הקרב הזה של ה-14.10 סוף סוף החזיר אותנו למלחמת שריון, וכמובן שבערב שלאחרי הקרב מצב הרוח בחטיבה היה טוב מאד, וזאת היתה פתיחה טובה ביותר לקראת הצליחה.